

educational and research
INSTITUTE
of finance, economy and management

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Азербайджанський державний економічний університет
(м. Баку, Азербайджан)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Вроцлавська політехніка (Польща)
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)
Донецький національний університет імені Василя Стуса (Україна)
Опольський політехнічний університет (Польща)
Сумський державний університет (Україна)
Університет ISMA (Латвія)
Університет Північ (Хорватія)
Університет національного та світового господарства (Болгарія)

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНА СТАБІЛЬНІСТЬ»

**Матеріали міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції молодих учених, студентів та аспірантів**

11 червня 2020 року

**Полтава
2020**

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» заборонено

Редакційна колегія:

В.В. Гришко, д.е.н., професор;
В.П. Дубіщев, д.е.н., професор;
О.В. Коба, к.т.н., доцент;
О.В. Комеліна, д.е.н., професор;
Л.О. Птащенко, д.е.н., професор;
І.В. Черниш, д.е.н., доцент;
І.Б. Чикало-Кондрацька, д.е.н., професор;
А.Д. Глушко, к.е.н., доцент.

Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих учених, студентів та аспірантів, 11 червня 2020 р. – Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020 – 402 с.

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти забезпечення економічного розвитку держави та її соціальної стабільності. Розкрито особливості управління соціально-економічними процесами в умовах європейської інтеграції. Досліджено проблеми фінансової стабільності національної економіки та перспективи її забезпечення.

З'ясовано перспективи соціально-економічного розвитку України у контексті євроінтеграції. Висвітлено спайний стан міжнародної економічної діяльності України.

Досліджено напрям удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб'єктів господарювання, а також особливості сучасного управління бізнес-процесами.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

Матеріали друкуються мовою оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори

2) утвердити вищий рівень прозорості в діях суб'єктів господарювання на фінансовому ринку;

3) підвищити ефективність і стійкість установ, ринків та інфраструктури.

Однак треба розуміти, що впровадження стандартів саме по собі не є достатнім для забезпечення фінансової стабільності. Стандарти є не самоціллю, а виступають лише засобом для сприяння стійкості фінансової системи та сталого економічного зростання.

Таким чином, узагальнюючи існуючу практику та досвід, слід зазначити: вибір об'єктів і методів проведення дослідження стабільності фінансової системи залежить від особливостей фінансового сектору країни та визнаних у ній підходів до управління економікою, від структури фінансової системи залежить також і перелік основних ризиків.

Список використаних джерел

1. Доценко І. О. Концептуальні підходи до визначення сутності поняття фінансової стабільності банку. *Modern Economics*. 2019. № 13(2019). С. 79-84. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V13\(2019\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-12).
2. Гирба О.О. Теоретичні аспекти виявлення структури фінансової стабільності. ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ». 2013. С. 104-108.
3. Гудзь Т. П. Принципи діагностики фінансової рівноваги підприємства. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали ХХ міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 травня 2015 р. Луцьк: ВежаДрук, 2015. С. 182–183.*
4. Панасенко Г. Критерії та показники оцінки стійкості фінансового сектору. *Вісник КНЕУ*. 2010. С. 99-110.
5. Шаховал А.С. Удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємств. *Вінницький національний технічний університет*. 2018.

УДК 338.330

Литовченко І., аспірант

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Національна економіка України перебуває в стані занепаду з часів незалежності. Галузеві та регіональні диспропорції економічного розвитку стримують нормальне функціонування економіки та національного господарства в цілому. В цьому контексті стратегічно важливим завданням є формування такого середовища, яке б стало привабливим для інвестиційних вливань в національну економіку. Фактори, які стримують інвестора доцільно поділити на дві великі групи: регульовані та нерегульовані, тобто які є «природними» та важко піддаються впливу людської діяльності, зокрема, державному регулюванню.

Більшість вітчизняних та зарубіжних аналітиків для визначення рівня інвестиційної привабливості розглядають групи факторів, котрі розподіляються таким чином: 1. Фактори, які впливають на рівень інвестиційного потенціалу (природно-географічний, трудовий, виробничий, інноваційний, інституціональний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали). 2. Фактори, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків (законодавчі, політичні, соціальні, економічні, екологічні та кримінальні ризики). 3. Інвестиційна активність (концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій) [1]. До нерегульованих факторів слід віднести природно-географічний, а всі інші піддаються регулюванню, як і ті, про які мова ведеться нижче.

Вітчизняні та зарубіжні науковці й фахівці звертають увагу на існування суттєвих факторів, котрі перешкоджають активізації залучення інвесторів в національну економіку України, зокрема: 1) відсутність чіткої стратегії науково-технічного й інноваційного розвитку держави; 2) недостатність розвитку ринків фінансових послуг, що робить інвестиційні ринки деформованими. Зокрема, активними учасниками інвестиційних процесів можна вважати лише ринки банківських та страхових послуг, в той час як ринки стратегічного інвестування на інших фінансових послуг (у тому числі недержавних пенсійних фондів) практично

знаходяться в стані бездіяльності [2]; 3) невідповідність сформованої корпоративної структури, головним вимогам сприятливого інвестиційного клімату; 4) відсутність чіткої державної політики щодо пріоритетності галузевого розвитку національної економіки; 5) проблема ставлення державних інституцій до підприємницької діяльності; 6) слабка система захисту прав інвесторів, новаторів, власників; тощо [3].

Важливою є також оцінка інвестиційної привабливості країни та її економічного розвитку, яка не завжди є об'єктивною, оскільки оцінюється групою експертів або за низкою макроекономічних показників, котрі охоплюють не всі особливості й нюанси, що забезпечують привабливість для інвесторів. В економічній літературі проблеми сутності й аналізу основних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості висвітлено в багатьох наукових роботах й аналітичних довідках. З позицій інвестора, інвестиційна привабливість розглядається як узагальнена характеристики переваг і недоліків об'єкта інвестування. При її вивченні інвестором проводиться суб'єктивна оцінка макроекономічної ситуації, що складається в тій чи іншій країні. Інвестиційна привабливість визначається досягненням компромісу інтересів інвестора і реципієнта інвестицій. Її рівень підвищується при швидкому досягненні консенсусу між суб'єктами інвестиційного процесу [4].

Рейтинговий підхід передбачає оцінювання двома способами – рейтинговий-аналітичний підхід та рейтинговий підхід на основі опитувань. Рейтинговий-аналітичний метод полягає в проведенні аналізу різних аспектів розвитку економіки, формуванні на їхній основі аналітичних показників, подальшого їх групування та консолідації та формуванні інтегрального показника, за яким будується рейтинг країни й визначається її позиція в рейтингу. Цей підхід є найбільш широко застосовуваний. До переваг цього підходу відносять простоту використання та зручність інтерпретації результатів, а до недоліків – значну залежність від макроекономічних показників, непрозорість показників, що групуються, відсутність врахування регіональної специфіки. У результаті отримане значення рейтингу лише вказує на місце національної економіки в рейтингу, але визначає галузевих та інших особливостей країни для залучення інвестицій. Рейтинговий підхід на основі опитувань, як зрозуміло з його назви, базується на опитуванні суб'єктів економічної діяльності або експертів, в процесі якого визначають ступінь та напрям впливу тих чи інших факторів. У подальшому дані опитування групуються і на основі інтегрального показника будується загальний рейтинг регіону. Саме ця методика широко впроваджена у практику провідних світових консалтингових та аналітичних агенцій.

Варто зазначити, що останнім часом Україна покращує свої позиції в таких рейтингах. Так, за новим рейтингом Doing Business – 2020 від Світового банку, Україна піднялася на 7 позицій, з 71 на 64 серед 190 країн світу. За рік покращились показники по 5 з 10 індикаторів, але у трьох категоріях вони не змінилися, а ситуація з податками та банкрутствами навіть погіршилася. Кращі позиції (20 місце) Україна посіла у рейтингу за легкістю отримання дозволів на будівництво, 37 місце – за легкістю отримання кредитів, а 45 – за захищеністю прав власності міноритарних інвесторів. В той же час найгірші позиції Україна займає у сфері вирішення питання неплатоспроможності позичальника – 146 місце. При цьому за останній рік Україна погіршила своє становище у цій галузі. Також за останній рік Україна погіршила свої позиції у легкості сплати податків – сумарний бал у цій сфері зменшився на 1,3, що дозволило Україні посісти лише 65 місце [5].

Як зазначають фахівці, рейтинг не вимірює всіх аспектів бізнес-середовища, які мають значення для фірм чи інвесторів, або всіх факторів, що впливають на конкурентоспроможність. Наприклад, безпеку, макроекономічну стабільність, корупцію, продуктивність праці чи міцність фінансової системи. Оцінюються виключно регуляторні норми та рівень бюрократії, що супроводжують підприємницьку діяльність в тій чи іншій країні. І тому помилково вважати, що *спрямованість суто на збільшення рейтингу Doing Business гарантовано призводить до поліпшення загального бізнес-середовища і конкурентної економіки країни в цілому* [6].

Список використаних джерел

1. Бутко М. сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // *Економіка України*. 2005. № 11. С. 30–35.
2. Птащенко Л.О. Розвиток недержавного пенсійного забезпечення в системі національних фінансових інтересів / Л.О. Птащенко // *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України (економічні*

- науки). 2012. № 1. С. 367-377.
4. *Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2007. 719 с.*
 5. *Ткаченко Ю. В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості національної економіки / Ю. В. Ткаченко // Ефективна економіка № 9, 2013.*
 6. *Doing Business: 2020. <https://www.doingbusiness.org/>*
 7. *Рейтинг Doing Business: що робити, щоб напевні обізнати Білорусь? Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2805261-rejting-doing-business.html>*

УДК 336.748.12:33(477)

Ляшенко А.В., Ступар М.А., магістранти
*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Найефективнішим індикатором «здоров'я» економіки країни є її фінансовий стан. Адже фінансова система не лише забезпечує необхідні взаємозв'язки в економіці, вона є одним з найвпливовіших важелів макроекономічного регулювання, інструментом, за допомогою якого уряди мають змогу регулювати економічний розвиток. Саме тому діяльність виконавчої влади кожної країни спрямована на забезпечення стабільності фінансово-кредитної системи та фінансового стану в цілому. Запорукою цього, серед іншого, має бути стан «керованості» інфляційними процесами. Необхідність у цьому викликана тим, що інфляція не лише призводить до тяжких соціально-економічних наслідків – за умов інфляції втрачається ефективність дії та відбувається деформація інструментів макроекономічного регулювання.

Інфляція – складне багатофакторне явище. Воно є характеристикою макроекономічної нестабільності і негативно впливає на всі сторони життєдіяльності суспільства, держави та економіки.

У 2020 році виникло достатньо факторів, що впливають на рівень інфляції в Україні. В уряді прогнозують, що до кінця 2020 року рівень інфляції в Україні не перевищить 5,5%, а курс гривні до долара буде знижуватися, але ризик поширення коронавірусу може призвести до уповільнення економічної активності в Україні. Суттєве зниження світового попиту, а також переоцінка інвесторами ризиків країн, що розвиваються, можуть негативно позначитися на показниках зовнішньої торгівлі України й ускладнити залучення фінансування.

За оцінками НБУ, на економічній активності й інфляції в Україні ще не позначилися такі наслідки поширення коронавірусу, як зниження цін й охолодження світової економіки, пом'якшення монетарних політик центральними банками провідних економік світу, введення урядами інших країн заходів щодо недопущення поширення вірусу. Крім падіння цін на світових ринках через коронавірус, зниженню інфляції в Україні сприятимуть конкурентні війни між країнами-виробниками нафти, які нещодавно розгорнулися. Вони провокуватимуть підтримку рекордно низьких цін на енергоносії, що впливатиме і на ціни товарів українського експорту. Загалом, усі ці чинники матимуть різноспрямований вплив на економічне зростання та інфляцію в Україні, що посилює невизначеність.

За поточними прогнозами, світова економіка може уповільнитись до 1,5-2% після 3% зростання у 2019 році. Але, у випадку пандемії, зростання в світі може повністю зупинитись, як це було у 2009 році під час світової фінансової кризи. В той рік українська економіка скоротилась на 15%, а гривня знецінилась на 37% (рис. 1).

Найвищого рівня інфляція в Україні набула у 2000, 2007 – 2008 та 2014 – 2015 рр.. Причинами цього було швидке зростання споживчих цін в 1998, 1999 і 2000 роках. Викликано це було потужною девальвацією гривні через тогочасну фінансову кризу. Головними чинниками високої інфляції у 2007 – 2008 рр. стали неврожай сільськогосподарських культур, внаслідок посухи, сильного зростання цін на нафту і природний газ, підвищення пенсій, заробітної плати, соціальних виплат. Після дворічної тенденції утримання споживчої інфляції на низькому рівні у 2014 році відбувся